

Niittylä

KVTES:n muuttuneiden vuosilomamääräysten soveltamisohjeet

Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen (KVTES) vuosilomaluvun eräitä määräyksiä on muutettu. Muutokset pohjautuvat vuosilomalaissa tapahtuneisiin muutoksiin.

Muistiossa käsitellyt muutokset koskevat kuukausipalkkaisten viranhaltijoiden/työntekijöiden vuosiloman siirtämistä työkyvyttömyyden vuoksi ja vuosilomapalkan sekä lomakorvauksen määräytymistä eräissä tapauksissa. Vastaavat muutokset on tehty tuntipalkkaisen henkilöstöä koskevaan työehtosopimukseen ja niistä tiedotetaan eri yleiskirjeellä.

Sopimusmuutokset tulevat voimaan 1.3.2014 lukien siten, että

- vuosiloman siirtämistä koskevia uusia määräyksiä sovelletaan 1.3.2014 lukien pidettävään vuosilomaan ja säästövapaaseen riippumatta siitä, minkä lomanmääräytymisvuoden lomasta/säästövapaasta on kysymys.
- vuosilomapalkan ja lomakorvauksen laskentaa koskevia määräyksiä sovelletaan ensimmäisen kerran 1.4.2013 alkaneelta lomanmääräytymisvuodelta ansaittuun lomaan. Vuosilomaan, joka on ansaittu 31.3.2013 päättyvältä lomanmääräytymisvuodelta tai sitä ennen, sovelletaan 28.2.2014 saakka voimassa olleita KVTES 2012–2013 vuosilomapalkkaa ja lomakorvausta koskevia määräyksiä. Säästövapaan ajalta maksettavasta palkasta ks. sivu 4.

KVTES:n muuttuneet vuosilomamääräykset ovat yleiskirjeen liitteenä 4.

Vuosiloman ja säästövapaan siirto työkyvyttömyyden perusteella

Vuosilomaluvun 11 §:n mukaan viranhaltijalla/työntekijällä on oikeus siirtää vuosilomaa/säästövapaata sairauden, synnytyksen tai tapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden vuoksi.

Määräystä on muutettu ensinnäkin siten, että loman/säästövapaan aikana ilmenevän työkyvyttömyyden perusteella siirto-oikeus on jo ensimmäisestä työkyvyttömyyspäivästä lukien. Toisin sanoen KVTES 2012–2013 11 §:n 2 momenttiin sisältynyt 7 päivän karenssia koskenut määräys on poistettu. Siirto-oikeus on muutoksen jälkeen samansisältöinen siitä riippumatta alkaako työkyvyttömyys ennen lomaa/säästövapaata tai niiden aikana.

Vuosilomaluvun 11 §:n 1 momenttia on täsmennetty siten, että työkyvyttömyyden vuoksi tapahtuva vuosiloman/säästövapaan siirtäminen koskee niitä lomapäiviä, jotka sijoittuvat työkyvyttömyysajalle. Mikäli työkyvyttömyysaika ei koske koko vahvistettua vuosilomajaksoa, viranhaltija/työntekijä on vuosilomalla työkyvyttömyysajan ulkopuolisen ajan.

Viranhaltijalla/työntekijällä on, kuten aikaisemminkin, oikeus vuosiloman/säästövapaan siirtämiseen, jos tiedetään, että hän joutuu vuosilo-

man/säästövapaan aikana sairaan- tai muuhun siihen rinnastettavaan hoitoon, jona aikana hän on työkyvytön (11 §:n 1 momentin soveltamisohje). Tällöinkin siirto-oikeus koskee työkyvyttömyysajalle sijoittuvia vuosiloma-/säästövapaapäiviä.

Vuosiloman siirtäminen työkyvyttömyyden vuoksi merkitsee sitä, että viranhaltijalle/työntekijälle maksetaan työkyvyttömyysajalta palkka sairausajan palkkana sitä koskevien määräysten ja edellytysten mukaisesti.

Vuosiloman/säästövapaan siirto edellyttää, että viranhaltija/työntekijä pyytää siirtoa. Kuten aikaisemminkin, lääkärintodistuksen tai muun luotettavan selvityksen esittäminen katsotaan siirtämistä koskevaksi pyynnöksi.

Siirtopyyntö tulee esittää, mikäli mahdollista ennen loman alkamista tai muutoin ilman aiheetonta viivytystä.

Vuosilomaluvun 11 §:n 2 momentin mukaan viranhaltijan/työntekijän tulee työnantajan pyynnöstä esittää työkyvyttömyydestään lääkärintodistus. Kunnat/kuntayhtymät voivat harkintansa mukaan päättää myös siitä, että työkyvyttömyyden osoittamiseksi riittää terveydenhoitajan tai sairaanhoitajan antama todistus. Tältä osin saattaa olla tarpeen uusien menettelyohjeiden ja tiedottaa niistä henkilöstölle.

Siirretty vuosiloma annetaan 11 §:n 3–4 momenttien määräysten mukaisesti. Määräysten sisältöä ei ole muutettu.

Vuosilomapalkkaa koskevat muutokset

Pääsääntö

KVTES vuosilomapalkkaa koskeva 13 §:n 1 momentti on säilynyt ennallaan. Viranhaltijalle/työntekijälle maksetaan vuosilomapalkka pääsääntöisesti lomallelähtöhetken eli ensimmäisen vuosilomapäivän varsinaisen palkan mukaan. Määräystä sovelletaan siitä riippumatta onko henkilö kokoaikainen vai osa-aikainen lomalle lähtiessään, ellei työajassa ja palkassa ole tapahtunut muutoksia uudessa 13 §:n 2 momentissa sanotulla tavalla.

Vuosilomapalkkaa koskeva uusi määräys

KVTES vuosilomaluvun uusi 13 §:n 2 momentti koskee tilanteita, joissa viranhaltijan/työntekijän säännöllinen työaika ja vastaavasti palkka ovat muuttuneet lomanmääräytymisvuoden aikana tai lomanmääräytymisvuoden päätyttyä ennen vuosiloman alkamista.

Näissä tilanteissa vuosilomapalkan perusteena oleva kuukausipalkka määräytyy kertomalla lomallelähtöhetken täysi varsinainen palkka lomanmääräytymisvuoden keskimääräisellä työaikaprosentilla (ks. esimerkit 1 ja 2).

Keskimääräinen työaikaprosentin ja kuukausipalkan laskemisesta on esimerkkejä muutetun 2 momentin yhteydessä (ks. yleiskirjeen liite 4).

Työajan muutoksella tarkoitetaan sovitun/määrätyn säännöllisen työajan pituuden muutoksia eikä pelkästään työaikamuodon muutoksia (esim. yleistyöajan muuttuminen toimistotyöajaksi) tai lisätyön tekemistä. Kysy-

myksessä on siis työajan muuttuminen osa-aikaiseksi, osa-aikatyön edelleen vähentyminen taikka osa-aikatyön lisääntyminen tai osa-aikatyön muuttuminen kokoaikaiseksi. Henkilön palkka muuttuu tällöin vastaavasti osa-aikatyötä koskevien määräysten mukaisesti.

Pelkästään tehtäväkohtaisen palkan muuttuminen ei johda uuden 2 momentin soveltamiseen.

Työaikamuutokset voivat liittyä osa-aikaeläkkeelle, osatyökyvyttömyyseläkkeelle, osittaiselle hoitovapaalle taikka osa-aikaiselle sairauslomalle siirtymiseen. Muutos voi johtua myös siitä, että viranhaltija/työntekijä sopivat muutoin osa-aikatyöhön siirtymisestä tai työnantaja osa-aikaistaa viranhaltijan/työntekijän. Määräystä ei sen sijaan sovelleta työajan lyhennyksenä toteutettavaan lomautukseen, vaan tällöin vuosilomapalkka määräytyy 13 §:n 1 momentin pääsäännön mukaan.

Mikäli vuosilomaa pidetään useassa jaksossa, kunkin vuosilomajakson vuosilomapalkka määräytyy sen lomanmääräytymisvuoden keskimääräisen työaikaprocentin perusteella, jonka vuosilomasta on kysymys.

Mikäli viranhaltijan/työntekijän työaika ja vastaavasti palkka muuttuu vasta lomanmääräytymisvuoden päättymisen jälkeen ennen vuosiloman alkamista, vuosilomapalkka määräytyy myös uuden 2 momentin mukaisesti. Ko. tilanteessa keskimääräinen työaikaprocentti on luonnollisesti viranhaltijan/työntekijän koko lomanmääräytymisvuoden ajan samana pysynyt työaikaprocentti.

Jos viranhaltijan/työntekijän työajassa on tapahtunut muutoksia sekä lomanmääräytymisvuoden aikana että sen päätyttyä ennen vuosiloman pitämistä, vuosilomapalkka määräytyy päättyneen lomanmääräytymisvuoden keskimääräisen työaikaprocentin mukaisena. Lomanmääräytymisvuoden päättymisen jälkeen tapahtunut työajan muutos vaikuttaa aikanaan ko. lomanmääräytymisvuodelta ansaittavan vuosilomapalkan määräytymiseen (ks. esimerkit 3 ja 4).

Loman pitäminen lomanmääräytymisvuoden aikana

Vuosilomaa voidaan KVTES IV luvun 8 §:n perusteella sopia pidettäväksi jo lomanmääräytymisvuoden aikana sen kalenterivuoden alusta lukien (1.1.–30.4), jolle lomakausi sijoittuu. Mikäli viranhaltijan/työntekijän työaika ja vastaavasti palkka muuttuvat loman pitämisen jälkeen ennen lomanmääräytymisvuoden päättymistä, vuosilomapalkka määräytyy uuden 2 momentin mukaisesti. Ennen työajan muutosta pidetyn vuosiloman palkka maksetaan 13 §:n 1 momentin mukaan, jolloin se ei vastaa keskimääräisenä määräytyvää vuosilomapalkkaa (vuosilomapalkka on voinut olla liian iso tai liian pieni). Vuosilomapalkka korjataan oikeaksi jälkikäteen. Korjaus voidaan tehdä maksamalla erotus heti tai perimällä liikaa maksettu osuus tulevista palkkaeristä (ks. esim. 5). Mikäli etukäteen lomaa pidettäessä jo tiedetään, että työaika muuttuu loman pitämisen jälkeen mutta kuitenkin ennen lomanmääräytymisvuoden päättymistä (esim. osa-aikaeläkkeelle jäämisen vuoksi), vuosilomapalkka maksetaan keskimääräisen työaikaprocentin mukaisesti. Tällöin välttään palkan jälkikäteiseltä korjaamiselta.

Tilanteessa, jossa henkilön työaika ja vastaavasti palkka on muuttunut lomanmääräytymisvuoden aikana ennen kuin lomaa pidetään KVTES IV luvun 8 §:n perusteella ennen lomanmääräytymisvuoden loppumista, vuosilomapalkka voidaan maksaa 13 § 2 momentin mukaisesti määräytyvänä vuosilomapalkkana jo tässä vaiheessa (ks. esim. 6). Mahdolliset myöhemmät uudet muutokset työajassa voivat johtaa palkan korjauksiin.

Mikäli viranhaltijan/työntekijän työajassa ja palkassa tapahtuisi poikkeuksellisesti 13 §:n 2 momentissa tarkoitettu muutos kesken vuosilomaa, vuosilomapalkka määräytyy tällöinkin 13 §:n 2 momentin mukaisesti.

Muutoksen vaikutus säästövapaan palkkaan

Vuosiloman säästämistä koskevaan KVTES vuosilomaluvun 12 §:ään on lisätty uusi soveltamisohje liittyen vuosilomapalkkaa koskevaan 13 §:n 2 momentin muutokseen.

Säästövapaata koskevan 12 §:n pääsäännön mukaan työajan muuttuessa olennaisesti, pitämättä jääneeltä säästövapaapäivältä maksetaan lomakorvaus, joka lasketaan ennen muutosta voimassa olleen varsinaisen palkan perusteella. Näin ollen uuden 13 §:n 2 momentin tarkoittamissa työajan muutostilanteissa ei keskimääräisen vuosilomapalkan käyttäminen pääsääntöisesti tule kysymykseen, koska työajan muuttuessa pitämättömistä säästövapaapäivistä maksetaan korvaus.

Sen sijaan siinä tapauksessa, että viranhaltija/työntekijä on säästänyt vuosilomaa sellaisen lomanmääräytymisvuoden vuosilomista, joiden osalta vuosilomapalkka määräytyy 13 §:n 2 momentin mukaisesti, vuosilomapalkka näistä säästövapaapäivistä maksetaan säästövapaata pidettäessä keskimääräisen vuosilomapalkan mukaan. Palvelussuhteen päättyessä maksettavasta korvauksesta ks. jäljempänä.

Prosenttiperusteinen vuosilomapalkka

Vuosilomapalkka määräytyy KVTES:n vuosilomaluvun 14 §:n mukaan prosentuaalisena vuosilomapalkkana edelleen vain silloin, kun viranhaltijan/työntekijän työaika on määräyksen tai sopimuksen mukaan niin vähäinen, että tästä syystä vain osa kalenterikuukausista on täysiä lomanmääräytymiskuukausia. Mikäli 14 §:n soveltamispiiriin kuuluvan henkilön työaika ja palkka muuttuvat ja hän on kuitenkin edelleen 14 §:n soveltamisen piirissä, vuosilomapalkka määräytyy työajan ja palkan muutoksesta huolimatta 14 §:n mukaisena prosentuaalisena palkkana eikä 13 §:n 2 momentin mukaisena keskimääräisenä palkkana.

Lomaraha

KVTES vuosilomaluvun lomarahaa koskevaa 18 §:n 1 momentin soveltamisohjetta on selvytyden vuoksi muutettu siten, että muutetun 13 §:n 2 momentin keskimääräisellä vuosilomapalkkaa koskevalla määräyksellä ei ole vaikutusta lomarahan maksamiseen. Lomaraha määräytyy edelleen heinäkuun tosiasiallisen varsinaisen kuukausipalkan mukaan eikä laskentaperusteena käytetä 13 §:n 2 momentin mukaisesti määräytyvää kuukausipalkkaa.

Lomakorvaus palvelussuhteen päättyessä

KVTES vuosilomaluvun 16 §:n määräystä lomakorvauksen maksamisesta palvelussuhteen päättyessä on muutettu vastaamaan vuosilomapalkkamääräyksissä tapahtuneita muutoksia.

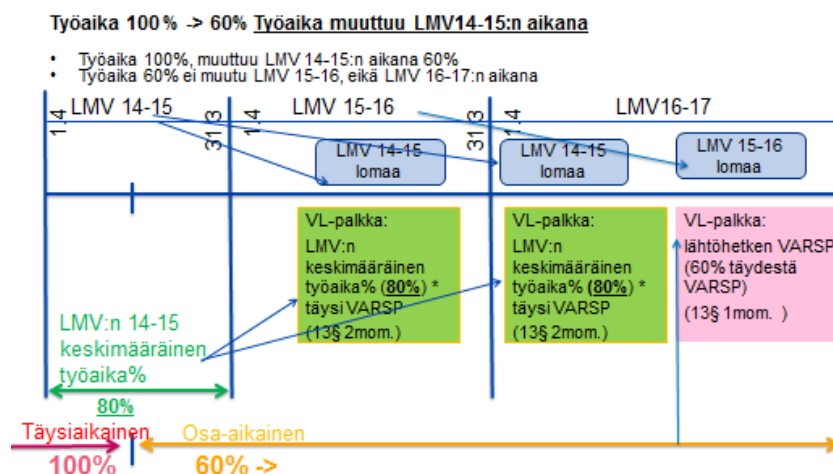
Jos viranhaltijan/työntekijän vuosilomapalkka on määräytynyt työajassa ja palkassa tapahtuneiden muutosten perusteella 13 §:n 2 momentin mukaisena keskimääräisenä palkkana ja henkilön palvelussuhde päättyy siten, että osa tällaista lomaa on vielä pitämättä, maksetaan hänelle lomakorvaus tältä osin keskimääräisen työaikaprocentin perusteella lasketusta kuukausipalkasta. Tämä edellyttää, että vuosilomakirjanpidossa on eriteltyinä kunkin vuoden lomat ja vuosilomapalkan määräytymisperusteet. Palvelussuhteen päättyessä voi tulla korvattavaksi vuosilomapäiviä, jotka on ansaittu eri lomanmääräytymisvuosilta. Tilanteesta riippuen korvaus eri vuosien vuosilomista voi tulla laskettavaksi eri perusteilla.

Keskimääräisen työaikaprocentin mukaan maksettava lomakorvaus voi tulla kysymykseen myös tilanteissa, joissa lomakorvaus maksetaan palvelussuhteen päättyessä kulumassa olevalta lomanmääräytymisvuodelta ja työaika ja palkka ovat muuttuneet kuluvan lomanmääräytymisvuoden aikana.

Esimerkkejä työajan ja palkan muuttumisesta

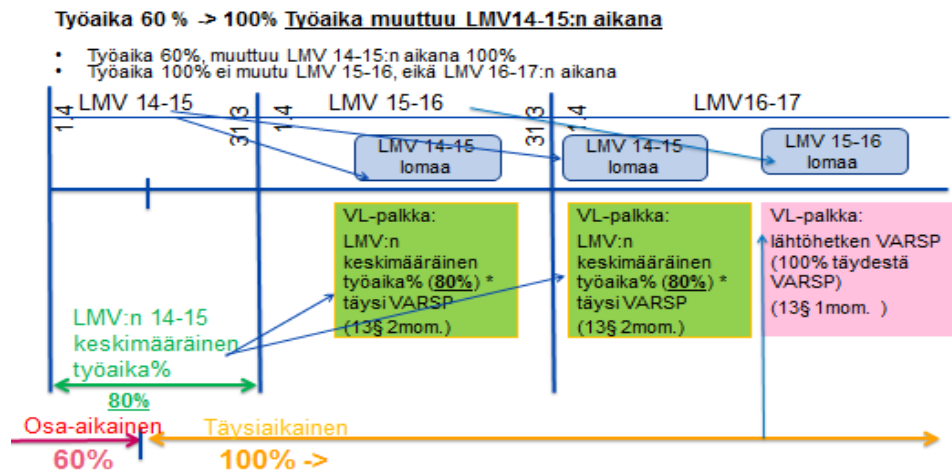
Työaika ja palkka muuttuvat lomanmääräytymisvuoden aikana**Esimerkki 1**

Henkilön työaika muuttuu lomanmääräytymisvuoden 2014–2015 aikana 100 %:n työajasta 60 %:n työajaksi. Tällöin lomanmääräytymisvuoden 2014–2015 ansaitulta vuosilomalta vuosilomapalkka maksetaan keskimääräisen työaikaprocentin (esimerkissä oletuksena on, että työaika muuttuu 1.10. eli keskimääräiseksi prosentiksi tulee 80 %) perusteella määräytyvänä vuosilomapalkkana. Koska henkilön työaika on muutoksen jälkeen pysyvästi 60 %, lomanmääräytymisvuodelta 2015–2016 ansaitulta vuosilomalta maksettava vuosilomapalkka määräytyy 13 §:n 1 momentin pääsäännön mukaan eli 60 %:n palkan mukaan.

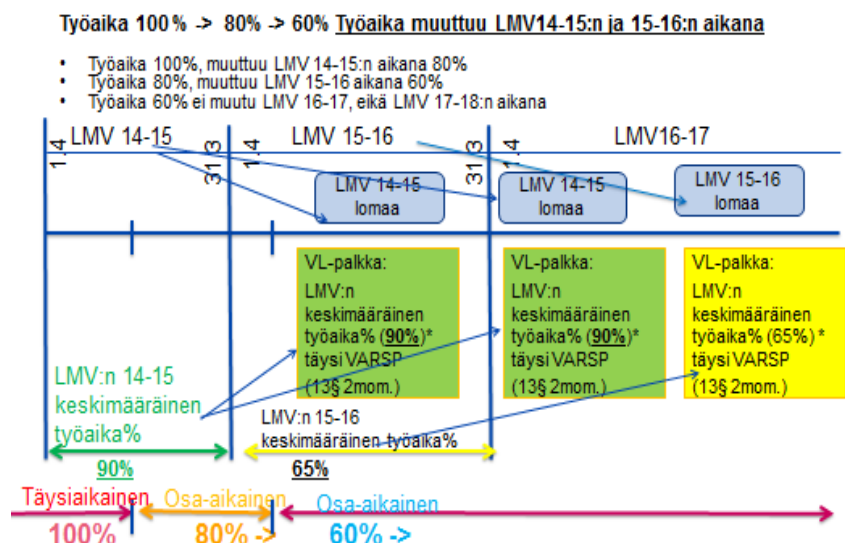
Esimerkki 2

Tilanne on vastaava kuin esimerkissä 1, mutta viranhaltijan/työntekijän työaika muuttuu 60 %:sta 100 %:iin. Koska henkilön työaika on muutoksen jälkeen pysyvästi 100 %, lomanmääräytymisvuodelta 2015-2016 ansaitulta vuosilomalta maksettava vuosilomapalkka määräytyy 13 §:n 1 momentin pääsäännön mukaan eli 100 %:n palkan mukaan.

Esimerkki 3

Esimerkissä henkilön työaika muuttuu sekä lomanmääräytymisvuoden aikana että sen jälkeen ennen vuosilomaa. Lomanmääräytymisvuodelta 2014–2015 ansaitun vuosiloman vuosilomapalkka määräytyy tämän lomanmääräytymisvuoden keskimääräisen työaikaprosentin mukaan (esimerkissä 90 %). Työajan muuttumisella ennen vuosilomaa (80 %:sta 60 %:iin) ei ole vaikutusta lomanmääräytymisvuoden 2014–2015 vuosilomapalkkaan. Sen sijaan työajan muutos (80 % -> 60 %) vaikuttaa lomanmääräytymisvuoden 2015–2016 vuosilomien vuosilomapalkkaan, esimerkissä tämän vuoden keskimääräinen työaikaprosentti on 65 %.

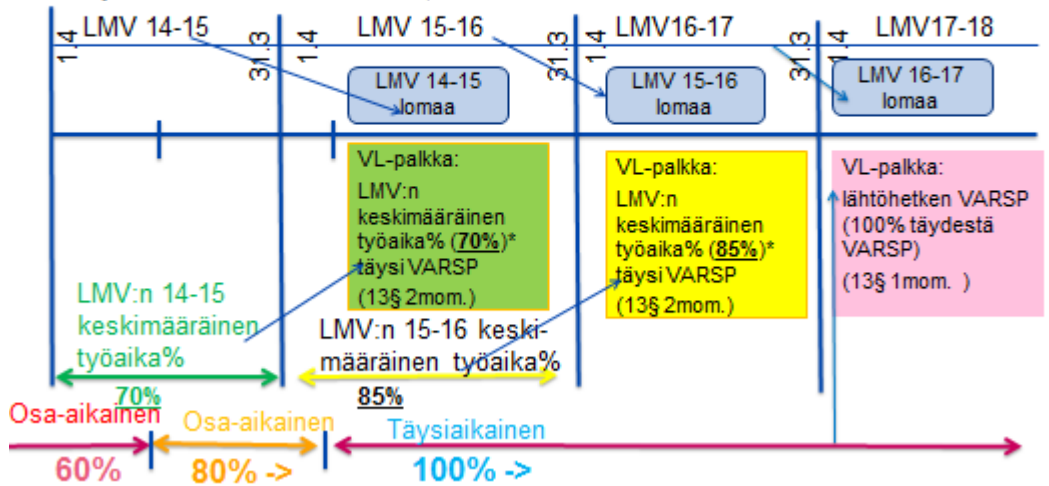

Esimerkki 4

Esimerkissä on sama tilanne kuin esimerkissä 3, mutta työajat lisääntyvät.

Työaika 60 % -> 80% -> 100% Työaika muuttuu LMV14-15:n ja 15-16:n aikana

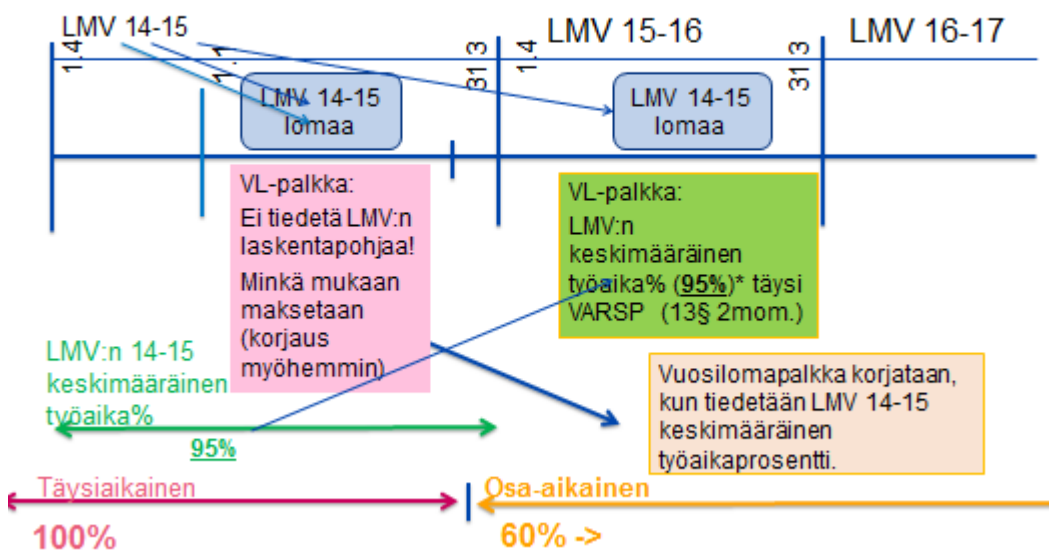
- Työaika 60%, muuttuu LMV 14-15:n aikana 80%
- Työaika 80%, muuttuu LMV 15-16 aikana 100%
- Työaika 100% ei muutu LMV 16-17, eikä LMV 17-18:n aikana

Esimerkki 5

Esimerkissä viranhaltija/työntekijä pitää vuosilomaa ennen lomanmääräytymisvuoden loppumista. Uuden 13 §:n 2 momentin soveltaminen ratkeaa vasta loman pitämisen jälkeen, jolloin lomapalkka korjataan 2 momentin mukaiseksi jälkikäteen.

Työaika 100 % -> 60% Työaika muuttuu LMV14-15:n aikana, työntekijä pitää LMV14-15:n lomaa LMV14-15:n aikana

Esimerkki 6

Esimerkissä viranhaltija/työntekijä pitää vuosilomaa ennen lomanmääräytymisvuoden loppumista. Työaika ja palkka ovat muuttuneet lomanmääräytymisvuoden aikana jo ennen loman pitämistä. Vaikka lomanmääräytymisvuoden lopullista keksimääräistä työaikaprosenttia ei tiedetä, vuosilomapalkka voidaan maksaa 13 §:n 2 momentin mukaisena.

